

Obsah

Predslov	9
1. Úvod: Názory na mechanizmy dedičnosti pred rokom 1865	13
2. Základy mendelovskej genetiky	17
2.1. Základné mechanizmy dedičnosti možno vysvetliť jednoduchými pravidlami	18
Mendel, G. (1866). Versuche über Pflanzen-Hybriden. <i>Verhandlungen des naturforschenden Vereines in Brünn</i> 4: 3 – 47.	
2.2. Intermezzo: Traja botanici (znovu)objavujú pravidlá dedičnosti	28
de Vries, H. (1900). Sur la loi de disjonction des hybrides. <i>Comptes Rendus de l'Academie des Sciences</i> 130: 845 – 847.	
Correns, C. (1900). G. Mendel's Regel über das Verhalten der Nachkommenschaft der Rassenbastarde. <i>Berichte der Deutschen Botanischen Gesellschaft</i> 18: 158 – 168.	
Tschermak von Seysenegg, E. (1900). Über künstliche Kreuzung bei <i>Pisum sativum</i> . <i>Berichte der Deutschen Botanischen Gesellschaft</i> 18: 232 – 239.	
2.3. Gény sú lokalizované na chromozónoch	36
Morgan, T.H. (1910). Sex limited inheritance in <i>Drosophila</i> . <i>Science</i> 32: 120 – 122.	
3. Mechanizmy tvorby genetickej variability	49
3.1. Mutácie je možné indukovať žiarením	50
Muller, H.J. (1928). Artificial transmutation of the gene. <i>Science</i> 66: 84 – 87.	
3.2. Mutácie vznikajú náhodne I: Fluktuálny test	58
Luria, S.E., Delbrück, M. (1954). Mutations of bacteria from virus sensitivity to virus resistance. <i>Genetics</i> 28: 491 – 511.	
3.3. Mutácie vznikajú náhodne II: Pečiatkovacia technika	66
Lederberg, J., Lederberg, E.M. (1954). Replica plating and indirect selection of bacterial mutants. <i>J. Bacteriol.</i> 63: 399 – 406.	
3.4. Chromozómy bez telomér vstupujú do cyklu fúzií a zlomov	72
McClintock, B. (1941). The stability of broken ends of chromosomes in <i>Zea mays</i> . <i>Genetics</i> 26: 234 – 282.	
3.5. Niektoré genetické elementy sa dokážu premiestňovať	80
McClintock, B. (1951). Mutable loci in maize. <i>Carnegie Institution of Washington Yearbook</i> 50: 174 – 181.	
4. Mikroorganizmy ako model pre štúdium molekulárnych základov dedičnosti	87
4.1. Gény kontrolujú biochemické reakcie	88
Beadle, G.W., Tatum, E.L. (1941). Genetic control of biochemical reactions in <i>Neurospora</i> . <i>Proc. Natl. Acad. Sci. USA</i> 27: 499 – 506.	

4.2.	Špecifický spôsob pohlavného rozmnožovania a rekombinácia génov sú aj u baktérií	96
	Lederberg, J., Tatum, E. L. (1946). Novel genotypes in mixed cultures of biochemical mutants of bacteria. <i>Cold Spring Harbor Symp. Quat. Biol.</i> 11: 113 – 122.	
4.3.	DNA dokáže zmeniť genetické vlastnosti baktérií	106
	Avery, O.T., MacLeod, C.M., McCarty, M. (1944). Studies on the chemical nature of the substance inducing transformation of <i>Pneumococcal</i> Types: Induction of transformation by a desoxyribonucleic acid fraction isolated from <i>Pneumococcus</i> Type III. <i>J. Exp. Med.</i> 79: 137 – 158.	
4.4.	Molekula DNA je nositeľkou genetickej informácie	118
	Hershey, A.D., Chase, M. (1952). Independent functions of viral protein and nucleic acid in growth of bacteriophage. <i>J. Gen. Physiol.</i> 36: 39 – 56.	
5.	Mechanizmy uchovávania a prenosu genetickej informácie	127
5.1.	Zastúpenie jednotlivých báz v DNA je možné vyjadriť jednoduchými pravidlami	128
	Chargaff, E., Vischer, E., Doniger, R., Green, C., and Misani, F. (1949). The composition of the desoxypentose nucleic acids of thymus and spleen. <i>J. Biol. Chem.</i> 177: 405 – 416.	
5.2.	Replikácia DNA prebieha semikonzervatívnym spôsobom	134
	Meselson, M., Stahl, F.W. (1958). The replication of DNA in <i>Escherichia coli</i> . <i>Proc. Natl. Acad. Sci. USA</i> 44: 671 – 682.	
5.3.	DNA poškodenú UV žiarením je možné opraviť pomocou špecifických enzýmov	140
	Rupert, C.S., Goodgal, S.H., Herriott, R.M. (1957). Photoreactivation <i>in vitro</i> of ultraviolet inactivated <i>Hemophilus influenzae</i> transforming factor. <i>J. Gen. Physiol.</i> 41: 451 – 471.	
5.4.	RNA je sprostredkovateľom toku genetickej informácie z DNA k ribozómu	150
	Brenner, S., Jacob, F., Meselson, M. (1961). An unstable intermediate carrying information from genes to ribosomes for protein synthesis. <i>Nature</i> 190: 576 – 581.	
5.5.	Genetický kód je tvorený trojicami nukleotidov determinujúcimi špecifické aminokyseliny	160
	Nirenberg, M.W., Matthaei, H.J. (1961). The dependence of cell – free protein synthesis in <i>E. coli</i> upon naturally occurring or synthetic polyribonucleotides. <i>Proc. Natl. Acad. Sci. USA</i> 47: 1588 – 1602.	
5.6.	Syntéza bakteriálnych enzýmov je regulovaná	166
	Pardee, A.B., Jacob, F., Monod, J. (1959). The genetic control and cytoplasmic expression of „inducibility“ in the synthesis of β -galactosidase by <i>E. coli</i> . <i>J. Mol. Biol.</i> 1: 165 – 178.	
5.7.	Crossing-over a génová konverzia sú prepojené a prebiehajú iba na dvoch chromatidách	174

Holliday, R. (1964). A mechanism for gene conversion in fungi.
Genet. Res. 5: 282 – 304.

6.	Základy mimojadrovej dedičnosti	183
6.1.	Plastidy sú nositeľmi dedičných faktorov, ktoré môžu mutovať	184
	Baur, E. (1909). Das Wesen und die Erblchkeitsverhältnisse der „Varietates albomarginatae hort“ von <i>Pelargonium zonale</i> . <i>Zeitschrift für induktive Abstammungs-und Vererbungslehre</i> 1: 330 – 351.	
6.2.	Dedičné faktory sú lokalizované aj mimo jadra a ich prenos na potomstvo neprebíha podľa Mendelových pravidiel	192
	Correns, C. (1909). Vererbungsversuche mit blass(gelb)grünen und buntblättrigen Sippen bei <i>Mirabilis jalapa</i> , <i>Urtica pilulifera</i> und <i>Lunaria annua</i> . <i>Zeitschrift für induktive Abstammungs-und Vererbungslehre</i> 1: 291 – 329.	
6.3.	V cytoplazme sa nachádzajú dedičné faktory determinujúce schopnosť bunkovej respirácie	200
	Ephrussi, B., Margerie-Hottinguer, H., Roman, H. (1955). Suppressiveness: A new factor in the genetic determinism of the synthesis of respiratory enzymes in yeast. <i>Proc. Natl. Acad. Sci. USA</i> 41: 1065 – 1071.	
6.4.	V mitochondriách kvasiniek sa nachádza DNA	208
	Schatz, G., Haslbrunner, E., Tuppy, H. (1964). Deoxyribonucleic acid associated with yeast mitochondria. <i>Biochem. Biophys. Res. Commun.</i> 15: 127 – 132.	
7.	Genetika a evolúcia	217
7.1.	Evolúcia je zmena frekvencie alel v genofonde populácie	218
	Dobzhansky, T. (1948). Genetics of natural populations. XVI. Altitudinal and seasonal changes produced by natural selection in certain populations of <i>Drosophila pseudoobscura</i> and <i>Drosophila persimilis</i> . <i>Genetics</i> 33: 158 – 176.	
7.2.	Frekvencie genotypov v populácii je možné popísať jednoduchými pravidlami	228
	Hardy, G.H. (1908). Mendelian proportions in a mixed population. <i>Science</i> 28: 49 – 50.	
Príloha	Chronológia objavov v genetike do roku 1965	237